

Imię i nazwisko	Katarzyna Chmielewska
Tytuł lub stopień naukowy	doktor habilitowany nauk humanistycznych
Stanowisko	kierownik Zakładu Historii Starożytnej i Średniowiecznej
adres e-mail	k.chmielewska@ajd.czyst.pl
telefon (może być tel. zakładu)	361-31-20 wew. 243

dyscyplina naukowa	historia Polski średniowiecznej, filologia klasyczna
zakres prac badawczych	Historiografia średniowieczna (ze szczególnym uwzględnieniem dziejopisarstwa klasztornego), kultura literacka wieków średnich, recepcja antyku w średniowieczu, tłumaczeniem średniowiecznych i nowożytnych źródeł łacińskich.

DOROBEK NAUKOWY

Książki i publikacje zwarte:

1. Rola wątków i motywów antycznych w Kronice Polskiej Mistrza Wincentego zwanego Kadłubkiem, Częstochowa 2003, ss. 245.
2. [tłumaczenie tekstu, przekład łaciński] S. Kobierzycki, Obsidio Clari Montis Oblężenie Jasnej Góry, Kraków 2007, ss. 258 (współautor E. Rygał).
3. Klasztor i jego problemy w średniowiecznych śląskich i kłodzkich kronikach kanoników regularnych, Częstochowa 2015, Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, ISBN 978-83-7455-479-4, ss. 444.

Artykuły naukowe:

1. Mało znany dokument Zygmunta Augusta w transumpcie Augusta III Sasa. Ważny i zapomniany przyczynek do dziejów Częstochowy, „Prace Naukowe WSP w Częstochowie. Zeszyty Historyczne” 1993, t. I, s. 273-276.
2. Maski rzymskiej Junony, „Prace Naukowe WSP w Częstochowie. Zeszyty Historyczne” 2002, t. III, s. 5-21.
3. Wincenty Kadłubek a dziedzictwo antycznej teorii literatury, „Prace Naukowe WSP w Częstochowie.

- Zeszyty Historyczne” 2002, t. VI, s. 79-101.
4. Bohaterowie Mistrza Wincentego, „Biuletyn Instytutu Filozoficzno-Historycznego WSP w Częstochowie” 2003, nr 32 (10), s. 69-81.
  5. Kronika polska Mistrza Wincentego, zwanego Kadłubkiem, jako świadectwo koegzystencji kultur Europy, [w:] Drogi i rozdroża kultury chrześcijańskiej Europy, red. U. Cierniak, ks. J. Grabowski, Częstochowa 2003, s. 305-312.
  6. Recepcja Wergiliusza w Polsce na przykładzie Kroniki Polskiej Mistrza Wincentego zwanego Kadłubkiem, „Prace Naukowe WSP w Częstochowie. Zeszyty Historyczne” 2003, t. VII, s. 25-31.
  7. Synkretyzm kulturowy w Kronice błogosławionego Wincentego Kadłubka, „Prace Naukowe AJD w Częstochowie. Zeszyty Historyczne” 2006, t. IX, s. 337-347.
  8. Ideologia i literatura w Kronice Polskiej Mistrza Wincentego, zwanego Kadłubkiem, [w:] Piśmiennictwo pragmatyczne w Polsce do końca XVIII wieku, red. J. Gancewski, A. Wałkowski, Ostróda 2007, s. 77-85.
  9. Recepcja rzymskiej literatury antycznej w Kronice polskiej Mistrza Wincentego, [w:] Onus Athlanteum. Studia nad Kroniką biskupa Wincentego, red. A. Dąbrowka, W. Wojtowicz, Warszawa 2009, s. 215-230.
  10. „Maćkowo” opata Macieja Heringa. Na marginesie „Kroniki NMP na Piasku”, „Prace Naukowe AJD w Częstochowie. Zeszyty Historyczne” 2009, t. X, s. 64-70.
  11. Dwoistość tradycji antycznych w *Kronice polskiej* Mistrza Wincentego zwanego Kadłubkiem, [w:] Częstochowskie Teki Historyczne, t. I, red. M. Trąbski, N. Morawiec, R. W. Szwed, Częstochowa 2010, s. 27-38.
  12. Obraz Krakowa w *Kronice polskiej* Mistrza Wincentego zwanego Kadłubkiem, [w:] Obrazy stolic w piśmiennictwie polskim, red. A. Tyszka, Łódź 2010, s. 167-173.
  13. Et paciebantur pauperes defectum magnum. Bieda w śląskich średniowiecznych kronikach kanoników regularnych, [w:] Zbytek i ubóstwo w starożytności i średniowieczu, red. L. Kostuch, K. Ryszewska, Kielce, 2010, s. 345-356.
  14. Postać biskupa w kronikach klasztorów kanoników regularnych w Kłodzku i na wrocławskim Piasku, [w:] Duchowieństwo i laicy, red. A. Wałkowski, Warszawa 2010, s. 81-92.
  15. Między chęcią a zakazem. Trudy kierowania klasztorem w czasie konfliktów między władzą świecką a kościelną w relacjach średniowiecznych kronik śląskich, [w:] W poszukiwaniu prawdy. Chrześcijańska Europa między wiarą a polityką, red. U. Cierniak, A. Szyndler, Częstochowa 2010, t. 2, s. 111-122.
  16. „Ad laudem bonorum et vindicandam malorum” – o powodach spisania śląskich średniowiecznych kronik kanoników regularnych, [w:] *Klio viae et in via*. Opuscula Marco Cetwiński dedicata, red. A. Odrzywolska-Kidawa, Warszawa 2010, s. 589-600.
  17. Bibliografia prac prof. dr hab. Marka Cetwińskiego za lata 1968-2010, (zestawienie), [w:] *Klio viae et in via*. Opuscula Marco Cetwiński dedicata, red. A. Odrzywolska-Kidawa, Warszawa 2010, s. XVII-XXXIV.
  18. Krak i jego potomstwo. Jak Jan Długosz zmieniał opowieść Mistrza Wincentego, „Zeszyty Długoszowskie”, 2011, nr X, s. 53-62
  19. Alter Alexander, alter Cato, Tullius alter. O zabiegach językowych średniowiecznych kronikarzy, [w:] Zjawisko nobilitacji i deprecjacji w języku. Słowa i teksty, red. R. Bizior, D. Suska, Częstochowa 2012, s. 191-206.
  20. Dzieckiem w kolebce kto łeb urwał Hydrze.... Motyw heroicznego dzieciństwa w mitologii starożytnych Greków i Rzymian, [w:] Dziecko II, red. E. Lewik-Tsirigotis, G. Pietruszewska-Kobiela, Z. Włodarczyk, Wieluń 2012, s. 13-26.
  21. Śląscy kanonicy regularni wobec konfliktów zbrojnych. Wojsko i wojna w średniowiecznych kronikach klasztornych, [w:] Kościół i społeczeństwo. Studia nad obiegiem informacji i konfliktami zbrojnymi w dawnych i nowych wiekach, red. J. Grabowski, Warszawa 2012, s. 195-208.
  22. O pożytkach z donosu - trudne losy reformy w klasztorze kanoników kłodzkich, [w:] Kościół i społeczeństwo. Studia nad obiegiem informacji i konfliktami zbrojnymi w dawnych i nowych wiekach, red. J. Grabowski, Warszawa 2012, s. 51-62.
  23. Nos divine providencie cuncta tribuimus – sakralne funkcje średniowiecznych kronik, [w:] Piśmiennictwo sakralne w dziejach Polski do końca XVIII wieku na tle powszechnym, red. St. Bułajewski, J. Gancewski, A. Wałkowski, Józefów 2012, s. 159-170.

24. Bezpieczeństwo w klasztorze. Bóg gwarantem bezpieczeństwa zakonników, [w:] Si vis pacem, para bellum. Bezpieczeństwo i polityka Polski. Księga jubileuszowa ofiarowana profesorowi Tadeuszowi Dubickiemu, red. R. Majzner, Częstochowa-Włocławek 2013, s. 1051-1060.
25. Illa abhominabilis minucio. O puszczaniu krwi i zwyczajach kąpielowych w klasztorze kanoników regularnych w Kłodzku, [w:] Czystość i brud. Higiena w średniowieczu, red. W. Korpalska, W. Ślusarczyk, Bydgoszcz 2014, s. 181-192.
26. Od powietrza, głodu, ognia i wojny wybaw nas Panie!” Kanonicy śląscy w obliczu klęsk żywiołowych., „Prace Naukowe AJD w Częstochowie. Zeszyty Historyczne” 2014, t. XIII, s. 31-44.
27. Realia i uwarunkowania wojennych wizji w historiografii polskiego średniowiecza, [w:] Świat bliski i świat daleki w staropolskich przestrzeniach, red. M. Jarczykowa, B. Mazurkova, S.P. Dąbrowski, Katowice 2015, s. 37-52.
28. Gusta poetyckie mistrza Wincentego i mistrza Jana. Wincenty Kadłubek i jego komentator wobec twórczości Horacego, Owidiusza i Wergiliusza, [w:] Komentarz do Kroniki biskupa Wincentego, red. A. Dąbrówka, M. Olszewski, Warszawa 2015, s. 153-170.
29. Łzy spiszowych posągów w pałacu Popiela. Jan Długosz o Pompiliuszach polskich, [w:] Odczytywanie Długosza, red. K. Janus, B. Łukarska, E. Hak, Częstochowa 2016, s. 55-65
30. Klasztor i jego stan posiadania w świetle narracji Chronicae abbatum Beatae Mariae Virginis in Arena, „Prace Naukowe AJD w Częstochowie. Zeszyty Historyczne” 2016, t. XV, s. 13-24.
31. Książę ziębicki i hrabia kłodzki Henryk Starszy i jego rodzina w oczach autorów Kroniki klasztoru kanoników regularnych w Kłodzku, „Kładský Sborník” 2016, t. 11, s. 97-108.
32. Hektor i Mojżesz. Reminiscencje świata antycznego w Kronice polskiej Anonima tzw. Galla, [w:] Nobis operique favete. Studia nad Gallem Anonimem, red. A. Dąbrówka, E. Skibiński, W. Wojtowicz, Warszawa 2017, s. 193-210.
33. Dewotka czy kusicielka? Obraz kobiety i średniowiecznych śląskich kronikach klasztornych, [w:] Kądział - kołyska - łożo. Atrybuty kobiecości na przestrzeni dziejów, red. A. Głowacka-Penczyńska, K. Grysińska-Jarmuła, M. Opiola-Cegiełka, Bydgoszcz 2017, s. 49-62.
34. Obce duchowieństwo w relacji kronikarzy klasztornych. Akceptacja czy odrzucenie? [w:] Inny - obcy - potwór. Kulturowo-społeczne aspekty odmienności przez wieki, red. J. Żychlińska, A. Głowacka-Penczyńska, Bydgoszcz 2016, s. 354-362.
35. Klasztor i jego sąsiedzi. Średniowieczni zakonnicy wobec swego najbliższego otoczenia, [w:] Kościół w Polsce a sąsiedzi. Prace dedykowane Profesorowi Markowi Kazimierzowi Barańskiemu, red. J. Grabowski, T.P. Rutkowski, Warszawa 2017, s. 143-156.
36. Czystość i brud w średniowieczu, [w:] Historia higieny wodą pisana, red. W. Ślusarczyk, Bydgoszcz 2017, s. 56-66.
37. Książka i jej rola w życiu zakonnika w relacji autorów średniowiecznych kronik klasztornych, [w:] Książka i technologie, red. D. Kuźma i M. Ochmański, Warszawa 2016 [faktyczny rok wydania: 2017], s. 9-24.
38. The Impact and Influence of Antiquity and the Bible in the Chronica Polonorum, [in:] Writing History in Medieval Poland. Bishop Vincentus of Cracow and the Chronica Polonorum, ed. D. von Güttnersporzyński, Turnhout 2017, s. 119-139.

Artykuły recenzyjne:

1. Ewa A. Mądrowska, *Domini naturales. Portrety polskich władców w „Chronicon Polonorum” mistrza Wincentego*, Bydgoszcz 2010, ss. 198, „Studia Źródłoznawcze”, t. XLIX, 2011, s. 205-207.
2. Zenon Kałuża *Lektury filozoficzne Wincentego Kadłubka. Zbiór Studiów.*, Instytut Tomistyczny, Warszawa 2014, ss. 552. „Studia Źródłoznawcze” 53, 2015, s. 219-221.

Przynależność do towarzystw naukowych

Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Częstochowie

Udział w konferencjach naukowych (od 2010 r.):

1. III Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu: *Człowiek – Wiara - Kultura; W poszukiwaniu prawdy. Chrześcijańska Europa między wiarą a polityką.*, Częstochowa 4-6 V 2010; referat: *Między chęcią a zakazem. Trudy kierowania klasztorem w czasie konfliktów między władzą świecką a kościelną w relacjach średniowiecznych kronik śląskich.*
2. Konferencja naukowa *Kościół i wojna*, Warszawa 15 X 2010 r., referat *Śląscy kanonicy regularni wobec konfliktów zbrojnych. Wojsko i wojna w średniowiecznych kronikach klasztorach.*
3. X Dni Długoszewskie. Z Długoszem przez wieki, Konferencja Krajowa, Ponadregionalne Stowarzyszenie Edukacyjne Wieniawa, 19-25 IX 2011 Kraków - Kłobuck 2011; referat: *Krak i jego potomstwo. Jak Jan Długosz zmieniał opowieść Mistrza Wincentego*
4. Zjawisko nobilitacji i deprecjacji w języku, Międzynarodowa Konferencja Naukowa, Instytut Filologii Polskiej AJD, Częstochowa 24-25 X 2011, referat: *Alter Alexander, alter Cato, Tullius alter. O zabiegach językowych średniowiecznych kronikarzy*
5. Międzynarodowa konferencja naukowa pt.: *Jan z Dąbrowki – Komentarz do Kroniki polskiej biskupa Wincentego* (26 Spotkania Mediewistyczne, IBL PAN), 11-12 czerwca 2013 Warszawa, referat: *Gusta poetyckie mistrza Wincentego i mistrza Jana. Wincenty Kadłubek i jego komentator wobec twórczości Horacego, Owidiusza i Wergiliusza.*
6. Międzynarodowa konferencja naukowa pt.: *Kądziel-kołyska-lutnia-łóże. Atrybuty kobiecości na przestrzeni dziejów*, 17-18 września 2013 – Bydgoszcz, referat: *Dewotka czy kusicielka? Obraz kobiety w średniowiecznych śląskich kronikach klasztorach.*
7. Międzynarodowa konferencja naukowa pt.: *Kościół w Polsce a sąsiedzi*, 11 października 2013 Warszawa, referat: *Klasztor i jego sąsiedzi. Średniowieczni zakonnicy wobec swego najbliższego otoczenia.*
8. *Od-czytywanie Długosza*, Częstochowa 16-17 września 2015, referat: *Łzy spiżowych posągów w pałacu Popieła. Jan Długosz o Pompiliuszach polskich.*
9. *Inny – Obcy – Potwór. Kulturowo-społeczne aspekty odmienności przez wieki*, Bydgoszcz 10-11 wrzesień 2015 r., referat: *Obce duchowieństwo w relacji kronikarzy klasztorach. Akceptacja czy odrzucenie?*
10. *Książka i technologie w przeszłości i dziś*, krajowa konferencja naukowa, Warszawa 15-16 marca 2016, referat: *Książka i jej rola w życiu zakonnika w relacji autorów średniowiecznych kronik klasztorach.*
11. *Obraz choroby w dyskursie kulturowym*, krajowa konferencja naukowa, Kraków 18-19 maja 2017, referat: *Patientia et misericordia, poena et signum. Obraz chorego i choroby w średniowiecznych źródłach narracyjnych.*
12. *Biblioteka wczoraj i ... jutro*, krajowa konferencja naukowa, Łódź 27 września 2017, referat: *Bibliotheca, libri et potestas. Średniowieczne kroniki klasztorne o bibliotekach, księgach i dbających o nie zakonnikach.*
13. *O wolność i sprawiedliwość.... Chrześcijańska Europa – między wiarą i rewolucją*, międzynarodowa konferencja naukowa, Częstochowa 18-20 września 2017, referat: *Rewolucja w oczach przeciwników. Husyci i husytyzm w średniowiecznych śląskich kronikach kanoników regularnych.*

Tłumaczenia źródeł łacińskich:

1. Tłumaczenie fragmentów *Liber beneficiorum* Jana Łaskiego dotyczących Żytna, Maluszyna i Borzykowej, [w:] A. Zakrzewski, J. Związek, Żytno 1198-1998. 800 lat Żytna, Żytno 1998.
2. Tłumaczenie fragmentów *Liber beneficiorum* Jana Łaskiego dotyczących Dobroszyc i okolic, [w:] Dobroszyce, „Biuletyn Instytutu Filozoficzno-Historycznego WSP w Częstochowie”, R. 18 (6): 1999.
3. Tłumaczenie fragmentów *Liber beneficiorum* Jana Łaskiego dotyczących Gidel o okolicznych miejscowości [w:] Szkice z dziejów Gidel, pod. red. A. Zakrzewskiego, Gidle 2000.
4. Tłumaczenie obszernych fragmentów łacińskich w pracy: Robert Burton, *Religijna melancholia*, z j. angielskiego przełożyła A. Zasuń, Kraków 2010 (podręcznik akademicki dotowany przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego)

Popularyzacja nauki:

- *Łacina na przestrzeni wieków. Sprintem przez historię i kulturę języka łacińskiego* wygłoszony w Miejskiej Bibliotece Publicznej w cyklu wykładów *Akademia w Bibliotece* zorganizowanym wspólnie przez Wydział Filologiczno-Historyczny AJD i Miejską Bibliotekę Publiczną w Częstochowie – listopad 2010
- *Łacina na przestrzeni wieków. Sprintem przez historię i kulturę języka łacińskiego* wygłoszony w kwietniu 2012 roku Zespole Szkół Ekonomicznych
- *Język łaciński jako nośnik cywilizacji antycznego Rzymu* wygłoszony w lutym 2013 roku Liceum Ogólnokształcącym im. J. Słowackiego

Inne informacje, funkcje

- Zastępca redaktora czasopisma „Częstochowskie Teki Historyczne”